

СЕКЦІЯ «ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК»

УДК 329: 323.2

Арабаджиев Д.Ю.¹

¹ д-р політ. наук, проф. ЗНТУ

ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні політико-комунікативна сфера набула нових форм взаємодії влади і громадянського суспільства, яка дедалі більше корегується соціокультурними чинниками й технологічною складовою, тому ідеологія завжди залишається актуальною й практично значимою в життєдіяльності суспільства. Слід погодитися із професором В. Андрущенком, що жодні зміни в суспільно-політичному житті не спроможні знищити потребу людей в об'єднанні навколо певних інтересів та цінностей, а отже — знищити потребу в ідеології як усвідомленій, чітко визначеній меті суспільної діяльності [3].

Як відомо, вперше поняття «ідеологія» ввів в науковий обіг французький філософ Дестюд де Трасі, який у праці «Елементи ідеології» розглядав її як науку про закони походження людських ідей із чуттєвого досвіду [4]. Тож поняття «ідеологія» походить від поняття «ідея». Власне Д. де Трасі розглядав ідеологію як науку про ідеї, їх виникнення та функціонування.

Як правило, поняттям «ідеологія» охоплюється система форм суспільної свідомості, які водночас виступають як свідомо визначені форми національного, класового або групового духовного життя, система прийнятих цінностей, в яких відображені корінні інтереси тих чи інших соціальних груп [1, с. 167].

Політична ідеологія — складне і суперечливе духовне утворення. Вона покликана розкрити специфіку двох видів розвитку — політичного та ідеологічного — і водночас показати їх взаємодію, вплив політики на ідеологію та ідеології на політичний процес. Наукове осмислення сутності ідеології почалося тоді, коли вже набули розвитку ідеології лібералізму, консерватизму, а згодом і марксизму. Взагалі політика і політична комунікація не існує без ідеології, вона є їх структурним елементом.

Політичну ідеологію можна визначити як систему концептуально оформлених політичних, правових, релігійних, естетичних і філософських уявлень, поглядів та ідей, які відображають ставлення людей до дійсності й одна до одної, способи пізнання буття з позицій цілей, ідеалів, інтересів певних груп та суб'єктів політики [2, с. 223].

Не дивлячись на різні тлумачення сутності політичної ідеології в науковій літературі, питання, які стосуються її комунікативного потенціалу в сучасних умовах розвитку суспільства, досліджені не в повному обсязі. Насамперед, слід зазначити, що під комунікативним потенціалом політичної ідеології ми розуміємо те, що ідеологія виступає простором для знаходження спільної мови між правлячою елітою і громадянами, сприяє прийняттю політично важливих рішень, обміну інформацією за допомогою різних засобів і технологій. Такий комунікативний процес ускладнюється і, одночасно, збагачується тим, що тут актуалізуються ціннісні й нормативні, раціональні/нераціональні уявлення громадян, які впливають на усвідомлення всебічних взаємин з інститутами влади й між собою щодо участі в управлінні суспільством і державою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Михальченко М. І. Ідеологія [Текст] / М. І. Михальченко // Соціальна філософія : Короткий Енциклопедичний Словник. — Харків : ВМП «Рубікон», 1997. — 400 с.
2. Політологія [Текст] : підручник для вищ. навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. — 3-тє вид., перероб., доп. — К. : Академія, 2006. — 568 с.
3. Філософія політики [Текст] : підручник / Авт.-упоряд. : В. П. Андрущенко та ін. — К. : Знання України, 2003. — 400 с.
4. Kennedy E. «Ideology» from Destutt De Tracy to Marx, Journal of the History of Ideas [Text] / Kennedy E. — Vol. 40. — № 3. — 1979. — P. 353–368.